

วิชาการระดับชาติ "ครุศาสตร์ศึกษา ครั้งที่ 4"

The 4th Nation Conference on Education

เครือข่ายความร่วมมือคณะระหว่างคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "ครุศาสตร์ศึกษา" ครั้งที่ 4 The 4th Nation Conference on Education มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือ

วันศุกร์ที่ 11 มีนาคม พ.ศ.2565

ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
398 หมู่ 9 ถ.สวรรค์วิถี ต.นครสวรรค์ตก
อ.เมือง จ.นครสวรรค์ 60000

056-219100-29

education@nsru.ac.th

<https://edu.nsru.ac.th>

การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดไฮสโคป
เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย
The High Scope Creative Arts Activities With Waste Materials
For Developing Creativity Thinking of Early Childhood.

เมธาวี ชัยงาม¹, สรวงพร กุศลสง², วิชญาพร อ่อนปุย³

Matawee Chaingam¹, Sroungporn Kusolsong², Wichayaporn Oonpuy³

Corresponding Author E-mail: matawee.pai2542@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1). ศึกษาการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับเด็กปฐมวัย 2). เปรียบเทียบทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ทั้งก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดไฮสโคป กลุ่มเป้าหมายเป็น เด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุ 4 - 5 ปี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบ้านบึงคล้า จำนวน 11 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดไฮสโคป จำนวน 20 แผน กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ จำนวน 20 กิจกรรม และแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์จำนวน 1 ชุด ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One-Group Pretest – Posttest Design สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบความแตกต่างโดยใช้โดยใช้ค่าสถิติร้อยละ

ผลการวิจัย พบว่า

1). ผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับเด็กปฐมวัยโดยรวม ก่อนการจัดกิจกรรม ร้อยละ 46.69 หลังการจัดกิจกรรม ร้อยละ 86.14 คะแนนพัฒนา ร้อยละ 39.17

2). ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยแยกรายด้าน ได้แก่ ด้านความคิดคล่องแคล่วก่อนการจัดกิจกรรม ร้อยละ 49.69 หลังการจัดกิจกรรม ร้อยละ 87.27 คะแนนพัฒนา ร้อยละ 38.18 ด้านความคิดยืดหยุ่น ก่อนการจัดกิจกรรม ร้อยละ 48.48 หลังการจัดกิจกรรม ร้อยละ 92.42 คะแนนพัฒนา ร้อยละ 42.42 ด้านความคิดริเริ่ม ก่อนการจัดกิจกรรม ร้อยละ 57.47 หลังการจัดกิจกรรม ร้อยละ 92.42 คะแนนพัฒนา ร้อยละ 34.85 ด้านความคิดละเอียดลออ ก่อนการจัดกิจกรรม ร้อยละ 39.39 หลังการจัดกิจกรรม ร้อยละ 84.84 คะแนนพัฒนา ร้อยละ 45.45 แสดงว่า เด็กมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: เด็กปฐมวัย กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ แนวคิดไฮสโคป ความคิดสร้างสรรค์

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชาการศึกษাপฐมวัย), มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

¹ Student in Bachelor of Education (Early Childhood Education), Phetchabun Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, (สาขาการศึกษাপฐมวัย), คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

² Advisor, (Early Childhood Education), Faculty of Education, Phetchabun Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, (สาขาการศึกษাপฐมวัย), คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

³ Advisor, (Early Childhood Education), Faculty of Education, Phetchabun Rajabhat University

Abstract

Research report The objective is to study the organization of creative arts activities with waste materials according to the concept of highscope for preschool children. And to compare early childhood creativity skills Both before and after the art activities, creative arts with waste materials according to the highscope concept The target group was preschool children, kindergarten Age 4 - 5 years, semester 2, academic year 2020 at Ban Bung Kha School. Province, 11 people. 20 creative art activities plan with waste materials based on the concept of highscope 20 activities, 20 creative arts activities with waste materials, 1 set of creativity test using One-Group Pretest –Posttest Design research model and analyzed. Using Average score Variance Standard deviation and difference test using percentage statistics.

The findings were as follow ;

1). The results of creative arts activities with waste materials based on the concept of high-scope for preschool children as a whole. Before the activity was 46.69 percent, after the activity was 86.14 percent, the development score was 39.17 percent.

2). The results of the comparison of the creativity of early childhood children by separate areas, namely, thinking fluency before the activity was 49.69 percent, after the activity was 87.27 percent, the development score was 38.18 percent, and the thinking flexibility. Before the activity was 48.48 percent, after the activity was 92.42 percent, the development score was 42.42 percent on the initiative. Before the activity was 57.47 percent, after the activity was 92.42 percent, the development score was 34.85 percent. Before the activity was 39.39 percent, after the activity was 84.84 percent, the development score was 45.45 percent, indicating that the children had higher creativity development than before the activity, which was consistent with the hypothesis.

Keywords: early childhood, activity creative arts, concept, highscope, creativity

บทนำ

กระทรวงการศึกษามีนโยบายให้มีการพัฒนาการศึกษาปฐมวัยอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยได้แต่งตั้งคณะทำงานพิจารณาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เพื่อปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เป็นหลักสูตรสำหรับสถานศึกษา สถาบันพัฒนาเด็กปฐมวัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานตามจุดหมายหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ที่กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เป็นคนดี มีวินัย สำนึกความเป็นไทยและมีความรับผิดชอบตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติในอนาคต. (หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย. 2560). ซึ่งตามทฤษฎีพัฒนาการของ อิริคสัน (Erikson. 1968) กล่าวว่า เด็กวัย 3 - 6 ปี เป็นระยะที่เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ ถ้าเด็กได้รับการสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการคิดทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเสรีจะทำให้เด็กพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ในทางตรงกันข้ามถ้าเด็กถูกจำกัดควบคุมการคิดและการกระทำเด็กก็จะรู้สึกอายและไม่กล้าทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองซึ่งจะมีผลเสียต่อการพัฒนาขั้นต่อไป (สุพัต สุกุลดี. 2561: 1)

กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคป เป็นกิจกรรมที่เป็นการแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด ออกมาเป็นผลงาน เน้นการเรียนรู้แบบลงมือกระทำผ่านการเล่นที่หลากหลาย ซึ่งการสอนแบบไฮสโคปมีพื้นฐานแนวคิดมาจากทฤษฎี

ของพียาเจท์ (Piaget's Theory, 1963) ว่าด้วย พัฒนาการทางสติปัญญาที่เน้นการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติที่เด็กสามารถสร้างความรู้ได้เองโดยใช้กระบวนการสร้างสรรค์การเรียนรู้ เด็กจะเรียนรู้จากการกระทำของตน การประเมินผลงานอย่างมีแบบแผน ช่วยให้เด็กเกิดความรู้ขึ้น ในการเรียนเด็กสามารถเลือกเรียนเลือกปฏิบัติจัดกระทำ ดำเนินการเรียนรู้และประเมินผลงานของตนเองด้วยสื่อกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย โดยการประยุกต์ใช้ศิลปะเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กทั้ง 4 ด้านด้วยการใช้วัสดุที่เหมาะสม อาทิเช่น ในการทำวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นถึงประโยชน์ของการนำเอาวัสดุเหลือใช้มาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะให้มีประโยชน์มากขึ้น (ปิ่นทอง นันทะลาด. 2560: 4) ศิลปะนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาความสามารถด้านต่าง ๆ ของเด็กปฐมวัยทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกันอยู่ภายในตัวเด็ก อาทิเช่น การเคลื่อนไหวอวัยวะทุกส่วนของร่างกายโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการทำกิจกรรมศิลปะมีการผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์โดยการถ่ายทอดเป็นผลงานศิลปะ ตลอดจนการสร้าง ความเชื่อมั่นและความพึงพอใจให้เกิดขึ้นในตนเอง และ (วิลันดา ตรีตนา. 2560) ความสำคัญของแนวคิดโฮสโคปในระดับปฐมวัย คือ การลงมือกระทำซึ่งการเรียนรู้แบบลงมือกระทำนั้น กิจกรรมโฮสโคปจะเป็นการสร้าง ความมั่นใจให้กับเด็ก เด็กจะกล้าพูดกล้าแสดงออก และกล้าปรึกษา ผู้ใหญ่จะต้องใส่ใจแม้เรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ และไม่เบียดเบียนที่จะตอบคำถามของเด็ก หรือป้อนคำถามให้เด็กเกิดความคิด จินตนาการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็กนั้นนับได้ว่ามีคุณค่ามากกว่าการยกย่อง ชมเชยให้รางวัล ดังนั้นการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคปจึงเป็นอีกหนึ่งสิ่งที่จะช่วยให้เด็กปฐมวัยมีการเรียนรู้ที่ดีได้อย่างยิ่ง

ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถของแต่ละบุคคลในการผสมผสานความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่เพื่อ การแก้ปัญหาคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ด้วยวิธีการที่แปลกใหม่ไม่ซ้ำแบบเดิมซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบของขบวนการคิดผลิตผลหรือพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมาซึ่งความสามารถด้านนี้มีอยู่ในตัวบุคคลของแต่ละคนในระดับที่แตกต่างกันและสามารถพัฒนาขึ้นได้ด้วยการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสม ดังนั้นความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมและพัฒนาให้กับเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นวัยเริ่มต้นแห่งการเรียนรู้ ซึ่ง นฤมล ไกรฤกษ์ (2558: 11) ได้กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะสำคัญ ที่ควรได้รับการส่งเสริมเป็นอย่างยิ่ง เพราะช่วยให้เด็กได้พัฒนาศักยภาพของตนเองในการคิดพัฒนาความเป็นตัวของตนเองพัฒนาความเป็นผู้นำพัฒนาทักษะใหม่ ๆ เรียนรู้ที่จะมีความรู้ลึกที่ต่อเนื่องและรู้จักแสวงหาคำตอบหลาย ๆ อย่างเพื่อแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของทอร์แรนซ์ (Torrance, 1965) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์จะแสดงออกมาตลอดกระบวนการของความรู้สึกรู้สึก หรือการแก้ปัญหา การรวบรวมความคิดเพื่อใช้เป็นข้อสมมติฐาน การทดสอบ การวัดและการดัดแปลงสมมติฐาน ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์เมื่อเห็นและเข้าใจจะรวบรวมข้อมูลและประสบการณ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อแสวงหาวิธีใหม่ในการเผชิญหรือแก้ปัญหาได้ ดังนั้นเด็กจึงควรได้รับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เพราะ ความคิดสร้างสรรค์จะทำให้เด็กรู้จักการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน เด็กสามารถมีแนวคิดเป็นของตนเองและมีแนวคิดที่หลากหลายซึ่งจะทำให้เด็ก เจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและพร้อมที่จะสร้างสรรค์ประโยชน์และจรรโลงสังคม ประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

จากข้อความข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดโฮสโคป เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งความคิดสร้างสรรค์โดยผ่านการบูรณาการกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคป จะช่วยให้เด็กปฐมวัยได้พัฒนาศักยภาพของตนเองในการคิดพัฒนาความเป็นผู้นำพัฒนาทักษะใหม่ ๆ เรียนรู้ที่จะแสวงหาคำตอบหลาย ๆ อย่าง เพื่อแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่งซึ่งจะทำให้เด็กเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและพร้อมที่จะสร้างสรรค์ประโยชน์ให้กับประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าในอนาคต ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำการจัดศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดโฮสโคปเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยที่จะทำให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดโฮสโคปสำหรับเด็กปฐมวัย
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดโฮสโคปสำหรับเด็กปฐมวัย

สมมติฐานการวิจัย

เด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดโฮสโคปมีความคิดสร้างสรรค์ที่สูงขึ้น

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดโฮสโคปเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ตามลำดับต่อไปนี้

1. หลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

1.1 ความหมายของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

ปิ่นทอง นันทะลาด (2560: 4) ได้กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เป็นการแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด ออกมาเป็นผลงาน โดยการประยุกต์ใช้ศิลปะเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ด้วยการแสดงผลงานตามความสนใจ ตามความสามารถของเด็กแต่ละคนที่มีความแตกต่างกัน ด้วยการใช้วัสดุที่เหมาะสมอย่างอิสระให้ผู้อื่นสามารถรับรู้ได้และยังเป็นเครื่องมือในการพัฒนาระบบการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่กระตุ้นให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระตามความรู้สึกและความสามารถ ผ่านงานศิลปะ จนทำให้เกิดการสั่งสมประสบการณ์ และเรียนรู้ความงามทางศิลปะจนสามารถสร้างสรรค์งานงามได้อย่างมีคุณค่า รู้และเข้าใจในสุนทรียภาพของศิลปะ เห็นคุณค่าของศิลปะที่ผ่านการถ่ายทอดมาจากภูมิปัญญาของ บรรพบุรุษและเปิดใจรู้จักการชื่นชมผลงานทั้งของตนเองและผู้อื่น

สรุปได้ว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เกิดการค้นพบตัวเองเชื่อมโยงการทำงานของสมองโดยใช้จินตนาการและประสบการณ์ความรู้ของเด็ก เด็กได้แสดงความรู้สึกนึกคิด ความคิดสร้างสรรค์ผ่านออกมาทางผลงานศิลปะของเด็กเอง

2. หลักการเกี่ยวกับแนวคิดโฮสโคป

2.1 หลักการของแนวคิดโฮสโคป

จุฬาลักษณ์ คำมูล (2559: 63) ได้กล่าวว่า การสอนแบบโฮสโคปมีพื้นฐานแนวคิดมาจากทฤษฎีของพียาเจต์ (Piaget's Theory) ว่าด้วย พัฒนาการทางสติปัญญาที่เน้นการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติที่เด็กสามารถสร้างความรู้ ได้เองโดยใช้กระบวนการสร้างสรรค์การเรียนรู้ (Constructive Process of Learning) เด็กจะเรียนรู้จากการกระทำของตน กาประเมินผลงานอย่างมีแบบแผน ช่วยให้เด็กเกิดความรู้ขึ้น ในการเรียนเด็กสามารถเลือกเรียนเลือกปฏิบัติจัดทำดำเนินการเรียนรู้และประเมินผลงานของตนเอง การจัดการเรียนการสอนแบบโฮสโคป เน้นการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติตามความสนใจของเด็กตามศูนย์การเรียนรู้จะมีวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้และพัฒนากตามวัย จัดไว้อย่างเป็นหมวดหมู่และกิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กและการแก้ปัญหาอย่างกระตือรือร้น

ณัฏฐา มหาสุคนธ์ (2561: 31 - 32) ได้กล่าวว่า หลักการสอนแบบโฮสโคป (HighScope) โปรแกรมโฮสโคปเป็นการเรียนรู้แบบลงมือกระทำผ่านสื่อและมุมการเล่นที่ หลากหลาย จัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการเด็กและการแก้ปัญหาอย่างกระตือรือร้น โปรแกรมโฮสโคป (HighScope) เน้นการเรียนรู้แบบลงมือ กระทำผ่านมุมเล่นที่หลากหลาย ด้วยสื่อและกิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กและการแก้ปัญหาอย่างกระตือรือร้น ซึ่งการเรียนการสอนแบบ โฮสโคป

(HighScope) เป็นการสร้างองค์ความรู้จากการที่เด็กได้ลงมือกระทำกับอุปกรณ์ หรือ สิ่งแวดล้อม ซึ่งถือเป็นประสบการณ์ตรง โดยใช้หลักปฏิบัติ 3 ประการ คือ การวางแผน (Plan) การ ปฏิบัติตามแผน (Do) ทบทวนการปฏิบัติ (Review) แล้วทำให้เกิดการเรียนรู้จากการได้คิดแก้ปัญหา

สรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปเป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นให้เด็กได้ลงมือกระทำด้วยตัวของเด็กเองผ่านการเล่นที่มีมุมที่หลากหลายการเรียนการสอนแบบ ไฮสโคป (HighScope) เป็นการสร้างองค์ความรู้จากการที่เด็กได้ลงมือกระทำกับอุปกรณ์ หรือ สิ่งแวดล้อม ซึ่งถือเป็นประสบการณ์ตรงโดยใช้หลักปฏิบัติ 3 ประการ คือ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) ทบทวนการปฏิบัติ (Review) แล้วทำให้เกิดการเรียนรู้จากการได้คิดแก้ปัญหาผ่านการเล่นของเด็กได้ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนของการจัดกิจกรรมทั้งหมด 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1. ขั้นเริ่มกิจกรรม 2. ขั้นวางแผน 3. ขั้นลงมือทำ 4. ขั้นทบทวน เป็นต้น

3. หลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์

3.1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

นฤมล ไกรฤกษ์ (2558: 11) ได้กล่าวว่า ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถของแต่ละบุคคลในการผสมผสานความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่เพื่อ การแก้ปัญหาหาค้นสิ่งใหม่ๆด้วยวิธีการที่แปลกใหม่ไม่ซ้ำแบบเดิมซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบของ ขบวนการคิดผลิตผลหรือพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมาซึ่งความสามารถด้านนี้มีอยู่ในตัวบุคคล ของแต่ละคนในระดับที่แตกต่างกันและสามารถพัฒนาขึ้นได้ด้วยการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสม ดังนั้นความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมและพัฒนาให้กับเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นวัยเริ่มต้นแห่งการเรียนรู้

สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ คือ ความสามารถในการคิดที่มีอยู่ในตัวของมนุษย์มักจะเป็นความคิดที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำเดิม ผสมผสานเชื่อมโยงกับความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่แสดงออกมาซึ่งความสามารถที่ปรากฏอยู่ในตัวบุคคล ความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมและพัฒนาให้กับเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นวัยเริ่มต้นแห่งการเรียนรู้

3.2 ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์

นิภาพรณ สึงห์คำและคณะ (2561: 63) ได้กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะสำคัญ ที่ ควรได้รับการส่งเสริมและปลูกฝังเป็นอย่างยิ่ง เพราะช่วยให้เด็กได้พัฒนาศักยภาพของตนเองในการ คิด พัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง พัฒนาความเป็นผู้นำพัฒนาทักษะใหม่ ๆ เรียนรู้ที่จะมีความรู้สึก ที่ดีต่อตนเองและรู้จักแสวงหาคำตอบหลาย ๆ อย่างเพื่อแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่งซึ่งจะทำให้เด็ก เจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและพร้อมที่จะสร้างสรรค์ประโยชน์และจรรโลงสังคมประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะที่มีความสำคัญที่จะทำให้เด็กได้สร้างความคิด จินตนาการและเด็กควรจะได้รับ การส่งเสริมเพื่อให้เด็กได้มีศักยภาพในตนเองและสามารถคิดหาสิ่งใหม่ ๆ เพื่อความก้าวหน้าทางความสามารถของเด็กต่อไป

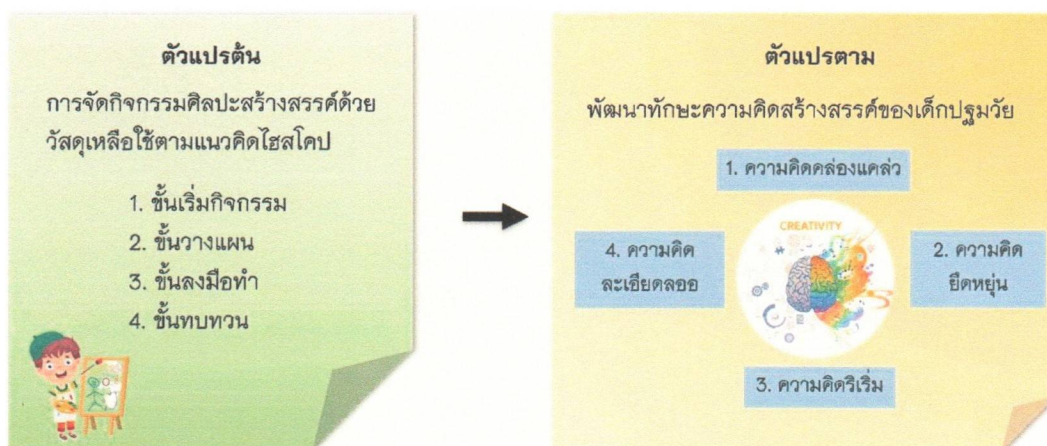
3.3 องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

ชัชฎา ทรรณลักษณ์ (2560: 38 - 39) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ดังนี้

1. ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) หมายถึง ความสามารถทางสมองในการคิดตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่กำหนดให้ได้รวดเร็วและได้ปริมาณมากในเวลาจำกัด
2. ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ความสามารถที่จะพยายามคิดให้หลายอย่างโดย อิสระไม่จำกัดความคิด
3. ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ความสามารถทางสมองของบุคคลในการคิด ตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่กำหนดให้แปลกใหม่ แตกต่างไม่ซ้ำกับความคิดเดิม โดยยึดจากสถิติของคำตอบของกลุ่ม

4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) หมายถึง ความสามารถทางสมองของบุคคลในการคิดตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่กำหนดให้ได้รายละเอียด ชัดเจนเพื่อนำมาตกแต่งขยายความคิดครั้งแรกให้ สมบูรณ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าโดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบมีกลุ่มเป้าหมายและมีการทดสอบก่อนและทดสอบหลังทดลอง One - group Pretest - Posttest Design มีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุ 4 - 5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบ้านบึงคล้า จำนวน 1 ห้องเรียน มีเด็กปฐมวัยทั้งสิ้นรวม 11 คน เป็นเด็กชาย 7 คน และเด็กหญิง 4 คน โดยเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้การศึกษามี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดไฮสโคป ผู้วิจัยได้จัดทำแผนการจัดกิจกรรม จำนวน 20 แผน ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารแผนการจัดกิจกรรมชั้นอนุบาลปีที่ 2 ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560 (กรมวิชาการ, 2560) และแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับเด็กปฐมวัยของ บุญเหลือ แก้วอ่อน (2559)

1.2 ดำเนินการสร้างแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ จำนวน 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 40 นาที ในช่วงเวลา 09.50 -10.30 น. รวม 20 แผน

1.3 นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดไฮสโคปที่สร้างขึ้นไปให้ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงให้เรียบร้อยและนำแผนที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเหมาะสม ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ตลอดจนการใช้สื่อ อุปกรณ์ จากนั้นนำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดไฮสโคป ที่ผ่านการตรวจสอบมาหาค่าเฉลี่ย โดยเปรียบเทียบเกณฑ์ที่มีลักษณะการประเมินเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งค่าเฉลี่ยที่ได้มาอยู่ที่ 4.31 อยู่ในเกณฑ์ ระดับมาก

1.4 นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดไฮสโคป ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลอง (Try out) กับเด็กปฐมวัยที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย อายุ 4 - 5 ปี ที่เป็นระดับเดียวกัน ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านธารทิพย์ โรงเรียนบ้านปากดุก ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 30 คน

1.5 นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดไฮสโคป มาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมเพื่อนำไปทดลองกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

ตอนที่ 2 การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดไฮสโคป และดำเนินการสร้างคู่มือนวัตกรรมและกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ จำนวน 20 กิจกรรม ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ จุฬาลักษณ์ คำมูล (2559)

2.2 สร้างการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดไฮสโคปโดยการออกแบบนวัตกรรมและดำเนินการสร้าง ให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยดอกไม้แสนสวย หน่วยผลไม้ หน่วยผัก หน่วยสัตว์ และสร้างคู่มือนวัตกรรมการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดไฮสโคป จำนวน 20 กิจกรรม

2.3 นำไปให้ที่ปรึกษาเพื่อตรวจหาความถูกต้องและปรับปรุงให้เรียบร้อย

2.4 นำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดไฮสโคป ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ในการพิจารณาคู่มือนวัตกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดไฮสโคป โดยเป็นการใช้ตัวเลขแทนระดับความคิดเห็น จากนั้นนำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดไฮสโคป ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย โดยเปรียบเทียบเกณฑ์ที่มีลักษณะการประเมิน เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.49 จัดอยู่ในระดับ มาก

2.5 กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดไฮสโคป ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับเด็กปฐมวัยที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย อายุ 4-5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านธารทิพย์ โรงเรียนบ้านปากดุก ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 30 คน

2.6 ปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมและจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปทดลองกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

ตอนที่ 3 แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยจำนวน 1 ชุด ซึ่งมีวิธีการสร้างดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย และเครื่องมือวัดความคิดสร้างสรรค์ของ นฤมล ไกรฤกษ์ (2558)

3.2 สร้างแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยและคู่มือการวัดด้านความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย จำนวน 1 ชุด แบ่งเป็น ด้านความคิดคล่องแคล่ว จำนวน 5 ข้อ ด้านความคิดยืดหยุ่น จำนวน 5 ข้อ ด้านความคิดริเริ่ม จำนวน 5 ข้อ ด้านความคิดละเอียดลออ จำนวน 5 ข้อ

3.3 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปให้ที่ปรึกษาตรวจเพื่อตรวจความถูกต้องและปรับปรุงให้เรียบร้อยและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน โดยมีค่าความเที่ยงตรง (IOC) ของข้อสอบทุกข้ออยู่ในระดับ 0.50 ขึ้นไป

3.4 นำแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยไปทดลองใช้ (Try out) กับเด็กที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย อายุ 4-5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านธารทิพย์ โรงเรียนบ้านปากดุก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 30 คน

3.5 นำผลคะแนนมาวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือโดยคิดค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยมีค่าความเชื่อมั่นที่ได้ทั้งฉบับเท่ากับ 0.89 มีค่าความแปรปรวนแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทั้งฉบับอยู่ที่ 37.98 โดยมีข้อสอบที่ใช้ได้จำนวน 14 ข้อ แบ่งเป็นแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านความคิดคล่องแคล่ว 5 ข้อ ด้านความคิดยืดหยุ่น 2 ข้อ ด้านความคิดริเริ่ม 2 ข้อ ด้าน

ความคิดละเอียดลออ 5 ข้อ โดยแต่ละข้อมีเกณฑ์การให้คะแนนในระดับ 3 2 1 ซึ่งมีคะแนนเต็มของแบบทดสอบทั้งฉบับอยู่ที่ 42 คะแนน

3.6 นำแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมเพื่อนำไปทดลองกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. จัดเตรียมกลุ่มเป้าหมาย ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 11 คน
2. ก่อนการทดลอง (Pretest) นำแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปทดลองกับกลุ่มเป้าหมายที่โรงเรียนบ้านบึงคล้า ต.บึงคล้า อ.หล่มสัก จ.เพชรบูรณ์ จำนวน 11 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ก่อนทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดโฮสโคป
3. ดำเนินการทดลองโดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดโฮสโคป ตามแผนการจัดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ใช้ระยะเวลาการทดลอง 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 40 นาที ในเวลา 09.50 น. ถึง 10.30 น. ระหว่างวันที่ 1 – 30 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2563 ในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กลุ่มเป้าหมายได้รับการทดลองการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดโฮสโคปทั้งสิ้น 20 ครั้ง โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเริ่มกิจกรรม

1. เป็นการนำเข้าสู่กิจกรรมโดยครูอาจให้เด็กนั่งสมาธิหรือให้เด็กร้องเพลงก่อนการเริ่มกิจกรรม เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการทำกิจกรรมนั้น ๆ จากนั้นครูจะใช้คำถามที่กระตุ้นประสบการณ์เดิม เพื่อให้มีการพูดคุย ฟัง และสังเกตจากหน่วยที่จะเรียน เป็นการกระตุ้นให้เด็กได้ใช้ความคิดและประสบการณ์เดิมที่มีอยู่

ขั้นที่ 2 ขั้นวางแผน (P)

1. เป็นขั้นตอนที่ครูจัดเตรียมอุปกรณ์ให้แก่เด็กเพื่อลงมือทำ โดย ครูจะจัดโต๊ะกิจกรรมทั้งหมด 4 โต๊ะ และครูจะต้องแนะนำอุปกรณ์และวิธีการใช้อุปกรณ์อีกทั้งยังบอกข้อห้ามและอันตรายจากการใช้อุปกรณ์ด้วย
2. เป็นขั้นตอนที่เด็กจะได้วางแผน ตามสิ่งที่เด็กสนใจด้วยการสนทนาร่วมกันระหว่างครูกับเด็ก และเด็กกับเด็กว่าจะทำอะไร อย่างไร การวางแผนกิจกรรมนี้เด็กอาจแสดงด้วยสัญลักษณ์ เช่น ไม้หนีบสี ของกิจกรรมแต่ละโต๊ะที่ครูจัดทำให้ หรือบอกให้ครูบันทึก เป็นกระบวนการที่เด็กมีโอกาสเลือกและตัดสินใจ

ขั้นที่ 3 ขั้นลงมือทำ (D)

1. เป็นการลงมือทำงานของเด็ก เมื่อครูนำเด็กเข้าโต๊ะกิจกรรมลงมือทำ ครูจะสังเกตการทำงานของเด็กแต่ละคนและช่วยให้คำปรึกษา ตลอดเพื่อเป็นการให้คำแนะนำเมื่อเด็กพบปัญหา

ขั้นที่ 4 ขั้นทบทวนความรู้ (R)

1. เป็นขั้นการอภิปราย และเล่าถึงผลงานที่เด็กทำเพื่อทบทวนว่า เด็กสามารถปฏิบัติตามแผนที่วางไว้หรือไม่ มีการเปลี่ยนแปลงแผนอย่างไร จุดประสงค์ของการทบทวนเพื่อสะท้อนสิ่งที่เด็กได้กระทำ ชี้ให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างแผนกับการปฏิบัติ และผลงานที่ทำ รวมถึงการเล่าประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้ทำด้วย

4. หลังการทดลอง (Post test) ทำการทดสอบหลังจากการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดโฮสโคปสิ้นสุด โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยชุดเดิมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับเด็กปฐมวัย มาใช้กับกลุ่มเป้าหมายจำนวน 11 คน โดยครูเป็นผู้อ่านคำสั่งให้เด็กฟัง

5. นำข้อมูลที่ได้จากการวัดทักษะความคิดสร้างสรรค์มาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาค้นคว้าผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยใช้สถิติและสูตรประกอบการคำนวณ ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือศึกษา

1.1 วิเคราะห์หาค่าแบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดไฮสโคปและการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดไฮสโคป โดยเป็นการใช้ตัวเลขแทนระดับความคิดเห็น และวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย โดยเปรียบเทียบเกณฑ์ที่มีลักษณะการประเมิน เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท

1.2 หาค่าความเที่ยงของแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยคำนวณหาค่า สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alfa - Coefficient) ตามวิธีการ ของครอนบาค (Cronbach)

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

2.1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

2.2 ค่าความแปรปรวน

2.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

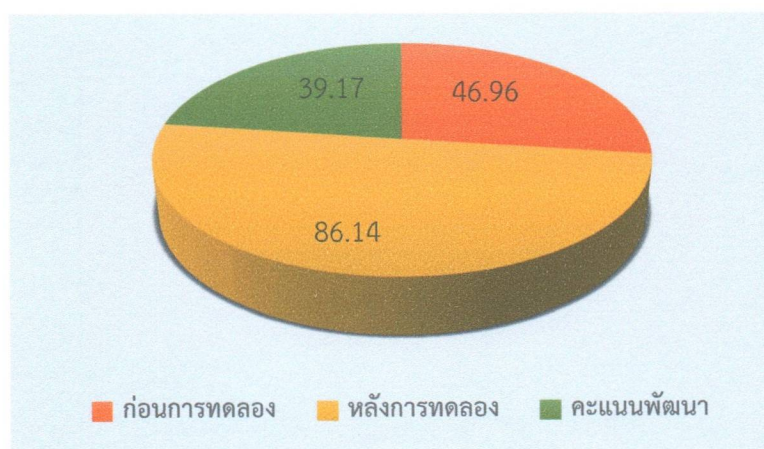
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการจัดการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดไฮสโคป โดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ (P)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยทั้งก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดไฮสโคป ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล และขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

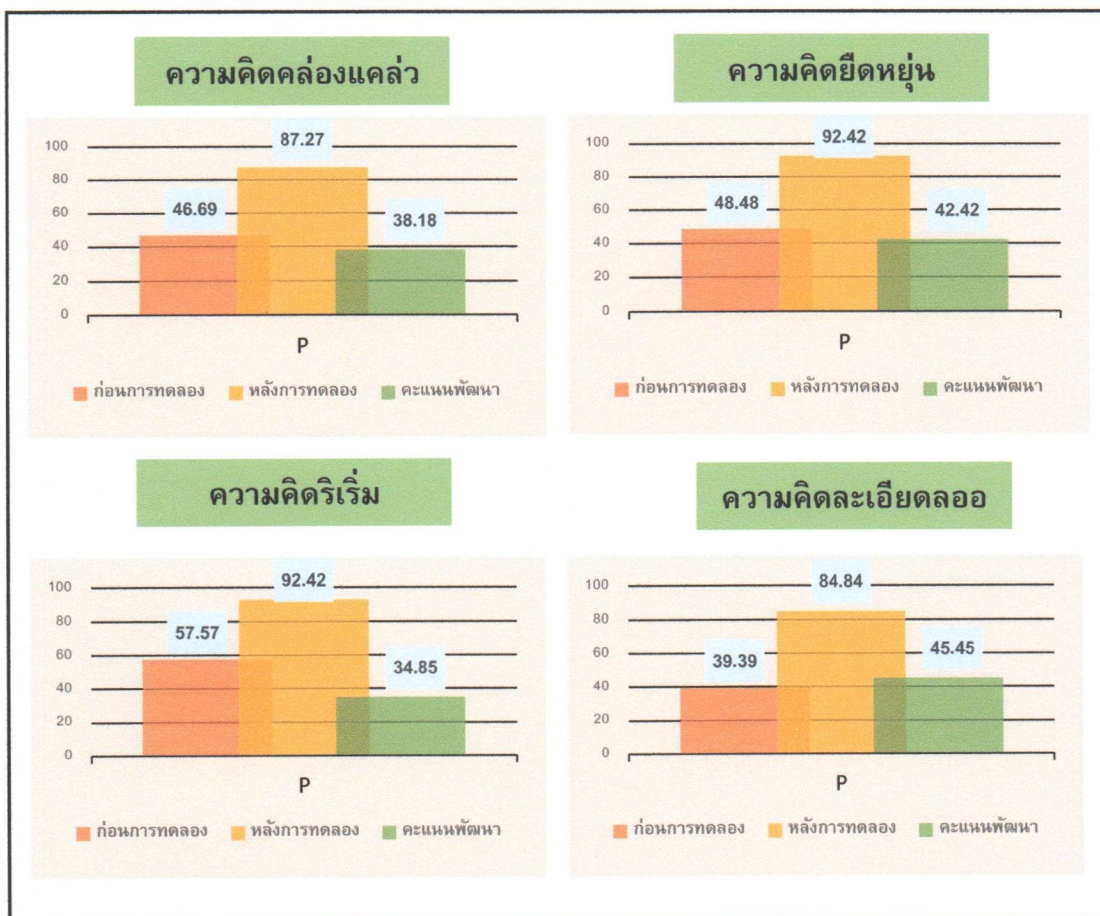
1. ผลการศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยรวม ก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดไฮสโคป มีค่าร้อยละ 46.96 ($\bar{X}$ = 19.72) หลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดไฮสโคป มีค่าร้อยละ 86.14 ($\bar{X}$ = 36.18) ส่งผลให้มีคะแนนการพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์โดยมีค่าร้อยละ 39.17 ($\bar{X}$ = 16.45) แสดงว่า เด็กมีการพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังภาพที่ 2 ดังนี้

ภาพที่ 2 ผลการศึกษาความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดไฮสโคป โดยรวม

จากภาพที่ 2 ผลการศึกษาความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดไฮสโคป โดยรวม เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดไฮสโคปเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้สำหรับเด็กปฐมวัย มีค่าร้อยละพัฒนาสูงขึ้น 39.17 แสดงว่าการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดไฮสโคปเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ที่สูงขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดไฮสโคปโดยแยกเป็นรายด้าน พบว่า หลังการทดลองสูงกว่าการทดลองตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังภาพที่ 3 ดังนี้

ภาพที่ 3 ผลวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดไฮสโคปโดยแยกรายด้าน

จากภาพที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยโดยแยกรายด้าน ดังนี้ 1. ด้านความคิดคล่องแคล่วก่อนเรียนเท่ากับร้อยละ 46.69 ($\bar{X} = 7.45$) หลังเรียนเท่ากับร้อยละ 87.27 ($\bar{X} = 13.09$) 2. ด้านความคิดยืดหยุ่นก่อนเรียนเท่ากับร้อยละ 48.48 ($\bar{X} = 2.90$) หลังเรียนเท่ากับร้อยละ 92.42 ($\bar{X} = 5.54$) 3. ด้านความคิดริเริ่มก่อนเรียนเท่ากับร้อยละ 57.57 ($\bar{X} = 3.45$) หลังเรียนเท่ากับร้อยละ 92.42 ($\bar{X} = 5.54$) 4. ด้านความคิดละเอียดลออ ก่อนเรียนเท่ากับร้อยละ 39.39 ($\bar{X} = 5.90$) หลังเรียนเท่ากับร้อยละ 84.84 ($\bar{X} = 12.72$) เมื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยหลังการทดลองแบบจำแนกเป็นรายด้านมีค่าร้อยละที่สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

ผลการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบว่า เด็กปฐมวัยมีทักษะความคิดสร้างสรรค์โดยภาพรวมและรายด้านมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ หลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดโฮสโคป สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดโฮสโคป ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดโฮสโคป พบว่า เด็กปฐมวัยมีทักษะความคิดสร้างสรรค์ก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดโฮสโคปโดยรวม มีค่าร้อยละ 46.96 ($\bar{X}$ = 19.72) หลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดโฮสโคป มีค่าร้อยละ 86.14 ($\bar{X}$ = 36.18) ส่งผลให้มีคะแนนการพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์โดยมีค่าร้อยละ 39.17 ($\bar{X}$ = 16.45) เนื่องจากกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดโฮสโคปเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือกระทำด้วยตัวเอง โดยเลือกวางแผน (P) ลงมือทำ (D) กิจกรรมตามที่ตนสนใจด้วยวัสดุเหลือใช้หลากหลายชนิดอย่างน้อยวันละ 2 กิจกรรม และทบทวน (R) กิจกรรมที่ตนได้ปฏิบัติในแต่ละวัน โดยการนำเสนอผลงานและการตอบข้อสงสัยของเพื่อน ทำให้เด็กเกิดกระบวนการคิดวางแผนริเริ่มในการทำกิจกรรม เกิดความสนุกสนาน และช่วยพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดโฮสโคปมีขั้นตอนที่ระบุกิจกรรมไว้ชัดเจน โดยแต่ละขั้นตอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้เน้นย้ำให้ผู้เรียน ลงมือปฏิบัติ และตัดสินใจเลือกวิธีการในการทำกิจกรรมตามขั้นตอนของแนวคิดโฮสโคป รวมถึงการเป็นผู้คอยชี้แนะแนวทางในการทำกิจกรรม ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจในการทำกิจกรรมและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะด้วยจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนออกมาเป็นชิ้นงานได้เป็นอย่างดี ซึ่งทำให้เด็กมีทักษะทางความคิดสร้างสรรค์ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ สรวงพร กุศลสง (2555: 123) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมศิลปะเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์และมีคุณค่า เพราะกระบวนการถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ธรรมชาติ ประสบการณ์ อารมณ์ ความรู้สึกอย่างอิสระเพื่อสื่อสารและแสดงออกผ่านสื่อวัสดุให้ผู้อื่นเข้าใจเกิดเป็นผลงานออกมา เช่นเดียวกับ ปิ่นทอง นันทะลา (2560: 4) ได้กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เป็นการแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด ออกมาเป็นผลงาน โดยการประยุกต์ใช้ศิลปะเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ด้วยการแสดงผลงานตามความสนใจ ตามความสามารถของเด็กแต่ละคนที่มีความแตกต่างกัน การใช้วัสดุที่เหมาะสมอย่างอิสระผ่านงานศิลปะ จนทำให้เกิดการสัมผัสประสบการณ์ และเรียนรู้ความงามทางศิลปะ จนสามารถสร้างสรรค์งานได้อย่างมีคุณค่า และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ขอนนกุล ไกรฤกษ์ (2558) ได้ศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยปีที่ 2 โดยใช้กิจกรรมศิลปะต่างรูปแบบโรงเรียนวัดดุสิตาราม พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดดุสิตาราม ได้รับการจัดกิจกรรมวาดภาพระบายสีหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน การจัดกิจกรรมการพิมพ์ภาพหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยปีที่ 2 โรงเรียนวัดดุสิตาราม ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการพิมพ์ภาพสูงกว่าการจัดกิจกรรมวาดภาพระบายสี เนื่องจากผู้วิจัยนำแผนการจัดกิจกรรม รวมทั้งแบบวัดและประเมินผลที่ สร้างขึ้นปรับปรุงหลังจากที่ได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ทำให้การจัดกิจกรรมมีคุณภาพ ผ่านการทดลองจากการใช้กับกลุ่มทดลอง มีระดับคุณภาพดีมากจึงทำให้มีผลการเปรียบเทียบการวาดภาพระบายสีและการพิมพ์ภาพสูงขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการจัดการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดโฮสโคป โดยแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านความคิดคล่องแคล่ว ด้านความคิดยืดหยุ่น ด้านความคิดริเริ่ม และด้านความคิดละเอียดลออ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ด้านความคิดคล่องแคล่ว เด็กปฐมวัยมีทักษะความคิดสร้างสรรค์ ด้านความคิดคล่องแคล่ว พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดโฮสโคป มีค่าร้อยละ 49.96 ($\bar{X}$ = 7.45) หลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดโฮสโคป มีค่าร้อยละ 87.72 ($\bar{X}$ = 13.09) ส่งผลให้มีคะแนนการพัฒนาทักษะความคิด

สร้างสรรค์ ด้านความคิดคล่องแคล่ว โดยรวมมีค่าร้อยละ 38.18 ($\bar{X}$ = 5.72) แสดงว่า เด็กมีการพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ ด้านความคิดคล่องแคล่ว สูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดโฮสโคป เป็นกิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจเด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี โดยจากวัสดุที่มีลักษณะหลากหลายประเภท เช่น วัสดุเหลือใช้ประเภทกระดาษ พลาสติก เศษผ้า เป็นต้น ประกอบกับการกำหนดให้โจทย์ในการทำศิลปะกับเด็กในแต่ละวัน เช่น สัปดาห์ที่ 3 วันอังคารให้เด็ก ๆ เลือกทำศิลปะจากวัสดุเหลือใช้ที่ครูกำหนดให้สร้างผลงานเป็นรูปผักที่มีลักษณะเป็นทรงกลม ซึ่งผลของการจัดกิจกรรมทำให้เด็กมีความคิดคล่องแคล่วที่สูงขึ้น สังเกตได้จากการสอบถามระหว่างการทำกิจกรรม เมื่อครูเข้าไปสอบถามเด็กว่า วันนี้เด็กจะสร้างรูปผักอะไรที่เป็นทรงกลม เด็กสามารถตอบได้ทันทีว่า จะทำเป็นรูปมะเขือเทศ มะเขือ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ ชัชฎา ทรรณลักษณ์ (2560: 38 - 39) กล่าวว่า ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) คือ ความสามารถทางสมองในการคิดตอบสนองต่อ สิ่งเร้าที่กำหนดให้ได้รวดเร็วและได้ปริมาณมากในเวลาจำกัด เช่นเดียวกับ เกศินี กิจนา (2558) ได้กล่าวว่า ความคิดคล่องตัว (Fluency) คือ ความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบให้ได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็วและมีปริมาณการตอบสนองได้มากในเวลาจำกัด และยังสอดคล้องกับ สำเร็จ หงษ์ขาว (2557) ได้ศึกษาผลการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากเศษวัสดุกับเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากเศษวัสดุสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 เนื่องจากการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยด้วยศิลปะเป็นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์จินตนาการของเด็กได้เป็นอย่างดีสามารถทำให้เด็กมีพัฒนาการที่จะสร้างผลงานศิลปะด้วยตัวเองได้เป็นอย่างดี

2.2 ด้านความคิดยืดหยุ่น เด็กปฐมวัยมีทักษะความคิดสร้างสรรค์ ด้านความคิดยืดหยุ่น พบว่าก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดโฮสโคป มีค่าร้อยละ 48.48 ($\bar{X}$ = 2.90) หลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดโฮสโคป มีค่าร้อยละ 92.42 ($\bar{X}$ = 5.54) ส่งผลให้มีคะแนนการพัฒนาด้านทักษะความคิดสร้างสรรค์ ด้านความคิดยืดหยุ่น โดยรวมมีค่าร้อยละ 42.42 ($\bar{X}$ = 2.54) แสดงว่า เด็กมีการพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ ด้านความคิดยืดหยุ่น สูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดโฮสโคป เป็นกิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจเด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี สร้างความเพลิดเพลินสนุกสนาน ประกอบกับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ เด็กสามารถยืดหยุ่นความคิดโดยเลือกใช้วัสดุเหลือใช้ที่พบเจอในชีวิตประจำวันมาสร้างสรรค์ผลงานได้ และเด็กสามารถยืดหยุ่นความคิดจากการที่เด็กกำลังทำศิลปะแล้ววัสดุเหลือใช้ ได้แก่ โคมพรมเหลือใช้ที่มีหลากหลายสีแต่บางสีอาจจะหมดไป เด็กจึงเลือกหาสิ่งทดแทนโดยการเลือกใช้สีอื่นที่ใกล้เคียงนำมาทำเป็นผลงานศิลปะแทน หรือ ในบางครั้งเมื่อเด็กหากลบกระดาษมากจนเกินไปทำให้กระดาษขาดเด็กมีความคิดยืดหยุ่นโดยการลองใช้วิธีใหม่คือการใช้มือแตะกระดาษเพียงเล็กน้อยแล้วค่อย ๆ นำวัสดุเหลือใช้มาติดลงจึงลดเหตุการณ์กระดาษขาดของเด็กลงได้ ซึ่งจากความคิดยืดหยุ่นข้างต้นสอดคล้องกับ บุญเหลือ แก้วอ่อน (2559: 38) กล่าวว่า ศิลปะสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสในการรับรู้โดยอาศัยประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม จนเกิดความเข้าใจทำให้เด็กมีความคิดจินตนาการและการแสดงออกโดยการถ่ายทอดผลงานแสดงความรู้สึกต่าง ๆ ที่ตนได้เรียนรู้ ซึ่งแสดงทั้งความคิด ความรู้สึก ปัญหา อารมณ์ ตลอดจนฝึกให้เด็กรู้จักการสังเกต หาเหตุผล ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เพื่อเตรียมความพร้อมในการดำรงชีวิตต่อไป ทฤษฎีการคิดของ เดอ โบโน (Edward De Bono. 1990) นักจิตวิทยา ได้เสนอทฤษฎีเกี่ยวกับการคิดแบบ lateral thinking เป็นการคิดที่เกิดขึ้นทางเลือกที่หลากหลาย เป็นการคิดที่หลีกเลี่ยงแนวคิดแบบเดิม เพื่อหาวิธีการอื่น ๆ ที่ดีกว่า การคิดชนิดนี้จะไม่ พยายามพิสูจน์สิ่งต่าง ๆ แต่เป็นการสำรวจและสร้างความคิดที่หลากหลาย จะเป็นแนวทางในการจัดการของกระบวนการข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การคิดสร้างสรรค์ นอกจากนั้น สุชีลา อินแดง (2558: 39) ได้กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ทำให้เป็นผู้ที่มีลักษณะของความกระตือรือร้น อยากรู้อยากเห็น สนใจอยากรู้อยากสนใจในสิ่งใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา และทำให้มีแนวทางในการแก้ปัญหาที่หลากหลายแปลกใหม่และความคิดสร้างสรรค์เหมาะสมอย่างยิ่งกับโลกในยุคปัจจุบัน ที่มีการ

เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และนำไปปรับใช้ได้อย่างเหมาะสม โลกเรามีเทคโนโลยีก้าวหน้าอย่างทุกวันนี้ ก็เพราะความคิดสร้างสรรค์

2.3 ความคิดริเริ่ม เด็กปฐมวัยมีทักษะความคิดสร้างสรรค์ ด้านความคิดริเริ่ม พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดโฮสโคป มีค่าร้อยละ 57.57 ($\bar{X}$ = 3.45) หลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดโฮสโคป มีค่าร้อยละ 92.42 ($\bar{X}$ = 5.54) ส่งผลให้มีคะแนนการพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ ด้านความคิดริเริ่ม โดยรวมมีค่าร้อยละ 34.85 ($\bar{X}$ = 2.09) แสดงว่า เด็กมีการพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ ด้านความคิดริเริ่ม สูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดโฮสโคป เป็นกิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจเด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี สร้างความเพลิดเพลินสนุกสนาน เด็กได้ใช้ความคิดและจินตนาการ ประกอบกับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ เด็กรู้จักริเริ่มลงมือทำงานศิลปะตามความคิดและจินตนาการ สร้างสรรค์ผลงานออกมาตามความพึงพอใจของเด็ก โดยการจัดกิจกรรมศิลปะทั้งหมดเด็กมีความกล้าคิดกล้าทำ กล้าริเริ่มที่จะลองทำศิลปะใหม่ ๆ ที่เด็กไม่เคยทำมาก่อน กล้าที่หยิบเลือกวัสดุที่ครูนำมาให้สร้างผลงานเป็นรูปต่าง ๆ ตามหน่วยการเรียนรู้ ซึ่ง วาสนา บัวงาม (2550) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถของแต่ละบุคคลในการผสมผสานความรู้ และประสบการณ์ที่มีอยู่เพื่อแก้ปัญหาคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ด้วยวิธีแปลกใหม่ไม่ซ้ำเดิมอาจอยู่ในรูปแบบกระบวนการผลิตหรือพฤติกรรมที่แสดงออกมาจากการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสม ดังที่ ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2551: 186 - 189) กล่าวว่า ลักษณะของความคิดสร้างสรรค์มีหลายระดับ อาจไม่ได้หมายถึง การสร้างผลงานชั้นสุดยอด คือ การค้นคว้าสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เท่านั้น แต่ผลงานการคิดอาจเป็นเพียงความกล้าแสดงออกอย่างอิสระในการริเริ่มโดยไม่ได้คำนึงถึงคุณภาพของผลงาน สามารถคิดสิ่งใหม่ ๆ ด้วยตนเองได้ แม้ว่าจะมีผู้อื่นเคยคิดไว้แล้วก็ตาม รวมทั้งการต่อเติมเสริมแต่งงานเก่า ๆ ให้ดีขึ้นเป็นงานใหม่ ผลงานที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นความสามารถที่เกิดจากความรู้สึกล้า ได้ทำสิ่งใหม่ ๆ นั้นขึ้นมาด้วยตัวเอง เป็นผลงานของตนเอง และไม่ซ้ำแบบใคร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัฒน์นรี จันทราภิรมย์ (2562) วิจัยเรื่อง การศึกษาผลของการใช้สื่อนิทานเพื่อพัฒนา ด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย การพัฒนาสื่อการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า การพัฒนาสื่อการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย คือ สื่อการเล่านิทานจากภาพแผ่น เดียว สื่อการเล่านิทานจากหุ่นกระดาษ นิทานจากผ้าสักหลาด มีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ของเด็กปฐมวัย รวม 4 ด้าน คือ ด้านความคิดริเริ่ม ด้านความคิดคล่องแคล่ว ด้านความคิดยืดหยุ่น และด้านความคิดละเอียดลออ ที่มีความแตกต่างกัน (-0.05)

2.4 ความคิดละเอียดลออ เด็กปฐมวัยมีทักษะความคิดสร้างสรรค์ ด้านความคิดละเอียดลออ พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดโฮสโคป มีค่าร้อยละ 39.39 ($\bar{X}$ = 5.90) หลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดโฮสโคป มีค่าร้อยละ 84.84 ($\bar{X}$ = 12.72) ส่งผลให้มีคะแนนการพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ ด้านความคิดละเอียดลออ โดยรวมมีค่าร้อยละ 45.45 ($\bar{X}$ = 6.81) แสดงว่า เด็กมีการพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ ด้านความคิดละเอียดลออ สูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เด็กได้เริ่มรู้จักการลงรายละเอียดของการสร้างผลงานศิลปะด้วยวัสดุเหลือใช้ เด็กรู้จักเลือกสีของวัสดุเหลือใช้ที่เหมือนกับสิ่งที่เด็กต้องการสร้างผลงานศิลปะขึ้น เช่น ในสัปดาห์ที่ 3 หน่วย ผัก เด็กทำผลงานจากวัสดุเหลือใช้ โต๊ะที่เป็นวัสดุเหลือใช้จากกระดาษสีเหลือใช้ซึ่งเด็กต้องการที่จะทำผลงานเป็นรูปมะเขือม่วง โดยเด็กได้วาดรูปมะเขือม่วงลงรายละเอียดของรูปมีผลมะเขือม่วงและใบจากนั้นจึงเลือกใช้กระดาษสีเหลือใช้สีม่วงมาทำเป็นผลมะเขือม่วงและเลือกใช้กระดาษสีเหลือใช้สีเขียวมาทำเป็นใบ จากสิ่งนี้ทำให้เห็นถึงเด็กมีพัฒนาการด้านความคิดละเอียดลออที่ดีขึ้นซึ่งสอดคล้องกับ นฤมล ไกรฤกษ์ (2558: 11) ได้ศึกษาและสรุปว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถของแต่ละบุคคลในการผสมผสานความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่เพื่อ การแก้ปัญหาคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ด้วยวิธีการที่แปลกใหม่ไม่ซ้ำแบบเดิมซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบของ ขบวนการคิดผลิตผลหรือพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมาซึ่งความสามารถด้านนี้มีอยู่ในตัวบุคคล ของแต่ละคนในระดับที่แตกต่างกันและสามารถพัฒนาขึ้นได้ด้วยการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสม ดังนั้นความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมและพัฒนาให้กับเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นวัยเริ่มต้นแห่งการเรียนรู้ เช่นเดียวกับ นิภาพรณัฐ สิงห์คำและคณะ (2561: 63) ได้กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะสำคัญ ที่ ควรได้รับการ

ส่งเสริมและปลูกฝังเป็นอย่างดี เพราะช่วยให้เด็กได้พัฒนาศักยภาพของตนเองในการ คิด พัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง พัฒนาความเป็นผู้นำพัฒนาทักษะใหม่ ๆ เรียนรู้ที่จะมีความรู้สึก ที่ดีต่อตนเองและรู้จักแสวงหาคำตอบหลาย ๆ อย่างเพื่อ แก้ปัญหาได้ปัญหาหนึ่งซึ่งจะทำให้เด็ก เจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและพร้อมที่จะสร้างสรรค์ประโยชน์และจรรโลงสังคม ประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญเหลือ แก้วอ่อน (2559) ได้ศึกษาผลการพัฒนา ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมศิลปะจากเศษวัสดุ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดสร้างสรรค์เด็กปฐมวัย จากการจัดกิจกรรมศิลปะจากเศษวัสดุ มีคะแนนเฉลี่ยของความคิดสร้างสรรค์ คิดเป็นร้อยละ 84.04 ได้คะแนนเฉลี่ยผ่าน เกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป และมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการจัดกิจกรรมศิลปะ จากเศษวัสดุเป็นกิจกรรมที่หลากหลาย เด็กได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนส่งผลให้ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดไฮสโคปเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ครูจำเป็นต้องมีความยืดหยุ่นในเรื่องของการกำหนดเวลา ในบางกิจกรรมเด็กบางคนอาจจะใช้เวลาในกิจกรรมนั้น ค่อนข้างนาน เนื่องจากเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างในเรื่องของพัฒนาการ

2. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดไฮสโคปเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ครูควรที่จะคอยเป็นผู้แนะนำให้เด็กลงมือทำตามขั้นตอนของแนวคิดไฮสโคป เนื่องจากเด็กบางคนอาจจะจำการ วางแผน (P) ของตนเองไม่ได้ ดังนั้น ครูจึงต้องเป็นผู้คอยสังเกตและแนะนำให้เด็กทำกิจกรรมได้ตรงตามขั้นตอนการปฏิบัติ กิจกรรมตามแนวคิดไฮสโคป

3. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดไฮสโคปเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ครูควรที่จะให้เด็กได้ลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเองเพื่อให้เด็กถ่ายทอดความคิดและจินตนาการของเด็กผ่านออกมา ทางงานศิลปะ เพื่อที่จะเป็นตัวกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้มากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นครูควรให้แรงเสริมกับเด็กด้วย คำชมเชย ไม่ควรว่ากล่าวหรือวิจารณ์ผลงานของเด็ก เพราะจะทำให้เด็กขาดความมั่นใจในการทำกิจกรรม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทบทวนวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ อื่นๆ เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย

2. ควรมีการศึกษาลงของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุเหลือใช้ตามแนวคิดไฮสโคปที่มีตัวแปรอื่น ๆ เช่น ทักษะพื้นฐานทางภาษาและการสื่อสาร ทักษะความคิด รวบยอด พฤติกรรมทางสังคม พฤติกรรมให้ความช่วยเหลือหรือ พฤติกรรมการให้ความร่วมมือ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2560). **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี**. สืบค้นเมื่อ 9 ตุลาคม 2563, จาก <https://gg.gg/j6b38>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี**. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เกศินี กิจงาน. (2558). การสร้างชุดกิจกรรมทัศนศิลป์เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะและความคิด สร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (หลักสูตรและการ สอน). มหาวิทยาลัยบูรพา.

- จุฬาลักษณ์ คำมูล. (2559). การเปรียบเทียบความสามารถทางภาษา ความสามารถทางคณิตศาสตร์ และความสามารถทาง
 อารมณ์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ระหว่างการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานและการจัด
 ประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดโฮลโคป. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน).
 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชัชฎา ทรภักดิ์. (2560). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบโครงงานโดยใช้เทคนิคแคมเพอร์ด้วยคลาวด์เซอร์วิสเพื่อ
 ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตร์
 มหาบัณฑิต (เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นฤมล ไกรฤกษ์. (2558). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยปีที่ 2 โดยใช้กิจกรรมศิลปะ ต่างรูปแบบ โรงเรียน
 วัดดุสิตาราม. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอนโครงการบัณฑิตศึกษา).
 มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- นิภาพรณีย์ สิงห์คำและคณะ. (2561). การพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบการ เรียนรู้แบบ
 ร่วมมือควบคู่กับโปรแกรม The Geometer's Sketchpad (GSP) เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ
 ทักษะความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตร์มหาบัณฑิต
 (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- บุญเหลือ แก้วอ่อน. (2559). ผลการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรม ศิลปะจากเศษวัสดุ.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2551). การพัฒนาการคิด. กรุงเทพฯ: เทคนิค พรินต์.
- ปิ่นทอง นันทะลาด. (2560). ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย. สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2563, จาก
<http://portal5.udru.ac.th/ebook/pdf/upload/180rJ10L7515700Ru8t8.pdf>
- พัฒน์นรี จันทราภิรมย์. (2562, มกราคม - มิถุนายน). การพัฒนาทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยโดยการใช้สื่อการสอน ชุด ฝึก
 ลีลามือ. วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม. 7(1): 71 – 72.
- วาสนา บัวงาม. (2550). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเรียนได้ โดยใช้
 กิจกรรมศิลปะ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (วิชาการศึกษาพิเศษ). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิไลندا ตรีตุนา. (2560). การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดโฮลโคปเพื่อส่งเสริมความสามารถทาง
 คณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต (วิชาหลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัย
 นครสวรรค์.
- สรวงพร กุศลส่ง. (2555). สุนทรียภาพทางศิลปะระดับปฐมวัย. เพชรบูรณ์: ตีติการพิมพ์.
- สำเร็จ หงส์ขาว. (2557). ผลการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยการจัดประสบการณ์ กิจกรรมศิลปะ
 สร้างสรรค์จากเศษวัสดุ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต (วิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน).
 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุพัต สกลดี. (2561). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับอนุบาล 1 โดยผ่านการเล่านิทาน. วิทยานิพนธ์
 หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (วิชาหลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- De Bono, Edward. (1990). *Six Thinking Hats*. Boston: Little, Brown. (1992). *Six Thinking Hats for Schools*.
 London: Hacker Brownlow Education.
- Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and Crisis*. New York: W.W.Norton.
- Piaget, J. (1963). *The origins of intelligence in children*. New York: W.W. Norton & Company, Inc.

Torrance, E.P. (1965). **Rewarding Creative Behavior**. Englewood Cliffs, N.J. Princeton Hall. (1965).
Creativity. Washigton D.C.: National Education Association.